بِالْمَعْلُومِ وَكَشْفُهُ عَلَى سَبِيلِ التَّمَيُّزِ عَنْ غَيْرِهِ فَحَقِيقَةُ الْعِلْمِ

بمعلوم و کشف معلوم ست بر سبیل تمیز از غیر او پس حقیقت علم

لَا يَتَعَلَّقُ بِهَا إِذْ حَقِيقَةُ الذَّاتِ تَقْتَضِي أَنْ لَا تُعْلَمَ وَالشَّيْءُ

تعلق کرفته نمی شود بآن زیرا که حقیقت ذات اقتضا می نماید آنکه دانسته نشود و شی

إِذَا اقْتَضَى أَمْرًا لِذَاتِهِ فَإِنَّهُ لَا يَزَالُ عَلَيْهِ مَا دَامَتْ ذَاتُهُ لَيْسَ

هر کاه که اقتضا کرده امری را ذاته پس پیوسته همیشه باشد بران تا آنکه باشد ذات او و نیست

فِي قُوَّةِ الْحَقِيقَةِ أَنْ يُحِيطَ بِمَا يَقْتَضِي عَدَمَ الْإِحَاطَةِ بِهِ لِذَاتِهِ

در قوة حقیقت علم آنکه احاطه کند بچیزیکه اقتضا میکند عدم احاطه را بوجود لذاته

لِأَنَّ الْعِلْمَ سَوَاءٌ أُضِيفَ إِلَى الْحَقِّ أَوْ إِلَى الْخَلْقِ لَا يُخْرِجُهُ الْإِضَافَةُ

زیرا که علم بدرستیکه علم برابرست که نسبت کرده شود بسوی حق یا بسوی خلق خارج نمی نماید آنرا

عَنْ حَقِيقَتِهِ إِذِ الْحَقَائِقُ لَا تَتَبَدَّلُ وَالْعِلْمُ عَلَى كُلِّ حَالٍ

از حقیقت او زیرا که حقایق مبدل نمیشوند و علم بر هر حال

نِسْبَةٌ مِنْ نِسَبِ الذَّاتِ مُتَمَيِّزَةٌ عَنْ غَيْرِهَا فَلَا يُحِيطُ

بر نسبتی ست از نسبتهای ذات که متمیز ست از غیر خود پس احاطه نمیکند

بِالذَّاتِ الْغَيْرُ الْمُحَاطَةِ وَإِلَّا لَزِمَ قَلْبُ الْحَقَائِقِ وَخُرُوجُ

بذاتی که غیر محاطه ست و کرنه لازم آید قلب حقایق و خروج

الذَّوَاتِ عَنْ مُقْتَضَيَاتِهَا الذَّاتِيَّةِ وَذَلِكَ بَيِّنُ الْبُطْلَانِ

ذوات از مقتضاهای ذاتیه خود و آن ظاهر البطلان ست

فَإِنْ قِيلَ الْعِلْمُ الذَّاتِيُّ عَيْنُ الذَّاتِ فَلَا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ

پس اکر کفته شود که علم ذاتی عین ذات ست پس نمیشود ازین وجه

غَيْرُهَا فَلَا يَمْتَنِعُ عَلَى الْعِلْمِ الذَّاتِيِّ الْإِحَاطَةُ بِالذَّاتِ قُلْنَا

غیر ذات پس ممتنع نمیشود بر علم ذاتی احاطه کردن بذات کوییم

نَعَمْ عَلَى هَذَا لَا يَكُونُ الْإِحَاطَةُ لِلنِّسْبَةِ الْعِلْمِيَّةِ مِنْ حَيْثُ هِيَ

بلی بر تقدیر احاطه نسبت علمیه را از حیثیت او

كَذَلِكَ بَلْ يَكُونُ الْإِحَاطَةُ لِلذَّاتِ وَمُرَادُنَا فَصُورُ

یعنی مانند آن علم ذات را احاطه نخواهد کرد بلکه بهمه احاطه ذات را و مراد ما قصور

النِّسْبَةِ الْعِلْمِيَّةِ فِي حَقِيقَتِهَا مِنْ كَوْنِهَا نِسْبَةً مِنَ النِّسَبِ

نسبه علمیه ست در حقیقت خود از بودن او نسبتی از نسبتهای

الْإِلَهِيَّةِ عَنِ الْإِحَاطَةِ بِكُنْهِ الذَّاتِ الْمُطْلَقَةِ تَعَالَتْ وَتَقَدَّسَتْ

الهیه از احاطه کردن بکنه ذات مطلقه در حالیکه برتر ست و مقدس

عَلَى كُلِّ تَقْدِيرٍ الْإِحَاطَةُ بِالذَّاتِ الْمُطْلَقَةِ مُحَالٌ فَلَا تَعْلَمُ

پس بر هر تقدیر احاطه بذات مطلقه محال باشد پس نمیداند

أَصْلًا هَكَذَا قَالَ الشَّيْخُ مُؤَيِّدُ الدِّينِ الْجَنْدِيُّ فِي شَرْحِهِ

ذات مطلقه اصلا همچنین کفته ست شیخ مؤید الدین الجندی در شرح

لِفُصُوصِ الْحِكَمِ وَفِي كِتَابِ الْفُكُوكِ أَنَّهُ تَعَلَّقُ عِلْمِ الْحَقِّ

فصوص الحکم و در کتاب فکوک ست

بِذَاتِهِ عَلَى نَحْوٍ فَإِنَّهُ لِلْحَقِّ تَعَيُّنًا فِي عَرْصَةِ تَعَقُّلِ نَفْسِهِ

که بدرستیکه تعلق علم حق بذات خود بر دو کونه ست زیرا که او بدرستیکه مر حق را ست یعنی در عرصه تعقل از نفس خود

وَلِهَذَا التَّعَيُّنِ الْإِطْلَاقُ بِالنِّسْبَةِ إِلَى تَعَيُّنِ كُلِّ شَيْءٍ فِي

و مر این تعین را اطلاق باشد بنسبه تعین هر شی در